

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

20. juni 2022

Høringsuttalelse – Akademisk ytringsfrihet (NOU 2022:2)

Den norske akademibevegelsen er positiv til hovedinnholdet i utredningen om akademisk ytringsfrihet, ledet av Anine Kierulf (NOU 2022:2). God ytringskultur i academia må bygges nedenfra, hver dag, og det er behov for å tydeliggjøre både de vitenskapelig ansattes akademiske ytringsfrihet og institusjonenes ansvar for og muligheter til å verne og støtte denne.

Utredningen inkluderer en viktig diskusjon av grenseoppgangen mellom klassisk ytringsfrihet, som gjelder alle innbyggere, og akademisk ytringsfrihet. Den klassiske rettslige ytringsfriheten er begrunnet i sannhetssøken, demokrati og individers frie meningsdannelse. Den akademiske ytringsfriheten skiller seg fra den klassiske ytringsfriheten ved et krav til kvalitet. Dette kvalitetskravet omfatter både innholdet og formen på ytringene, og omfatter krav til vitenskapelig metode, representativitet, etiske vurderinger, saklighet og ikke-tendensiøs argumentasjon. Akademisk ytringsfrihet omfatter alle de tradisjonelle akademiske arbeidsoppgaver, dvs både forskning, undervisning og formidling.

Vi støtter mange av utvalgets konklusjoner, men vi er kritiske til utvalgets prioritering av formidling som det mest sentrale tema for utredningen. Utvalget foreslår innføring av egne rapporterings- og belønnings-systemer for formidlingsvirksomhet, samt sterkere vektlegging av formidling ved ansettelser og opprykk. Rent praktisk ser vi for oss vanskeligheter med å lage et indikatorsystem som på en tilfredsstillende måte ivaretar skillet mellom den akademiske ytringsfriheten og vanlig ytringsfrihet. Dessuten kan indikatorer fort blir drivende for hva man arbeider med, så dette tiltaket vil kunne medføre at man får økt formidling, men ikke nødvendigvis økt kvalitet på formidlingen, jevnfør diskusjonen om publikasjonsindikatoren konsekvenser. Men det viktigste motargumentet er at vi kan ikke se at det er godtgjort at det formidles for lite slik situasjonen er i dag. Vi kan derfor ikke se behovet for at det knyttes incentivmidler til formidling.

Denne uttalelsen er støttet av alle medlemmene av Akademibevegelsen i Norge; dvs.: Academia Borealis, Nord-Norges Vitenskapsakademi; Academia Europaea, Bergen Knowledge Hub; Agder Vitenskapsakademi; Akademiet for yngre forskere; Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab; Det Norske Videnskaps-Akademi; Norges Tekniske Vitenskapsakademi; Norges Vitenskapsakademi for Polarforskning; og Vitenskapsakademiet i Stavanger.

På vegne av den norske akademibevegelsen,

Gunn Elisabeth Birkelund
Generalsekretær
Det Norske Videnskaps-Akademi